

let føre til, at der for en ringere eller større Del bliver taget andre Hensyn ved Lærerembedernes Besættelse, end der burde, saaledes at man kan komme til mindre at søge en udmærket begavet og nidkær Lærer, end en politisk Fører, en Partiførendri i vedkommende Egn. Saaledes tænker man, og saaledes taler man. Jeg vil ingenlunde søge at hævede Nødvigheden af denne Opfattelse i det Hele, hvor grundet den end i mange Henseender mulig kan være, især for flere Punkters Vedkommende. Jeg har i min Forespørgsel kun havt for Øie det Mindretal af Lærere og særlig af Landsbykolelærere, som overlade Udførelsen af deres Embedsgjerning til Medhjælperne, medens de selv hengive sig til anden Virksomhed. Til saadan anden Virksomhed hører man selvfølgelig ikke henregne andet Oplysningsarbejde, en Virksomhed, der staaer i umiddelbar Forbindelse med Folkeoplysningen eller sigter til dens Fremme. Jeg tænker herved paa og skal nævne som Exempel, at man virker for Indførelsen i Skolen af en eller anden Undervisningsgjensstand, som ikke er der, at man altsaa hengiver sig til de Forarbejder, som ere nødvendige i den Retning, og som ofte kun kunne foretages af dem, der have gjort det til deres væsentligste Livsopgave at arbejde paa dem. Selvfølgelig regner jeg heller ikke til anden Virksomhed — det vilde være urimeligt — Rigsdagens Virksomhed, thi jeg finder det naturligt — og det maa vi Alle finde — at Skolelærerne i Almindelighed maa deltage deri. Jeg er derfor uenig med de Folk, hvis Mening jeg før gjengav, deri, at Skolelærerne ikke lige saa vel som andre Statsborgere skulde have Ret til at deltage i det politiske Liv. Jeg tænker mig f. Ex., at Skolelæreren besøger de politiske Møder, der holdes i hans Skolekreds eller i det Sogn, hvort han er ansat, og i hans Valgkreds ved selve Valgbehandlingen. For Rigsdagsmænd finder jeg det ganske naturligt — for dem som for Andre — at de røgte, jeg havde nær sagt den offentlige Menings politiske Læreri i deres Valgkredse. Nei, dem, hvorom det gjælder, ere de Skolelærere, som ere Rigsdagsmænd, og som bruge Tiden mellem Rigsdagens Samlinger til at rejse fra den ene Ende af Landet til den anden — om det er 100 eller 600 Mil er aldeles ligegyldigt — og som saa at sige udelukkende vie sig til anden Virksomhed med Tilfidsbesættelse af Skolens Gjerning, hvilket har ført til, at man paa mange Steder inddeler Landets Lærerstand i to Klasser, nemlig i Skoleholdere og Politikere. Jeg maa fastholde, at dette er utilbørligt, baade fra Skolens Stads og fra Skolelærerstandens Stads; fra Skolens Stads, fordi det maa forudsættes, at Lærerne, naar de have saa fortrinlige og ypperlige Egner og en saa moden Landsdannelse, at de af deres Medborgere faares til at være deres Tilids- og Talsmænd paa Tingene, besidde en saadan Landsfylde og en saadan Kapital af aandelig Dulighed, at den bør komme de Skoler, i hvilke

de have deres Embeder, til Gode. Ungdommen — den Unge, den Uldre og den Eldeste — have, saalænge vedkommende Lærer staa i Skolens Tjeneste, ligesom Krav paa at nyde i alt Fald Hovedparten af den aandelige Dulighed, hvorfra han er i Besiddelse. Det er at tjene to Herrer at nedlægge Arbejdet for den, der lønner dem, og i Stedet derfor at ofre deres Tjeneste til den, der giver ingen eller i al Fald kun liden fast Løn. Vi maa ogsaa i det Hele taget huske paa, at et Samliv mellem Lærlingen og Læreren, som er en saa nødvendig Betingelse for, at Undervisningen skal være rig og frugt, nødig taaler at afbrydes i længere Tid, thi med Samlivets længere stødvise Ophør glemmes let den Følelse, som er Betingelsen for en heldig Samvirken mellem Læreren og Lærlingen. Med Hensyn til Skolelærerstandens Stads ville de Herrer indse, at de, der udelukkende have viet sig til Skolegjerningen, naturligvis maa føle sig brøstholdne ved, at en Del af deres Embedskæller sidde inde med de bedste eller bedste Embeder, medens de, der som sagt udelukkende vie sig til Oplysningens Gjerning, paa en Maade blive holdte ude fra at nyde den Løn, som billig kan tilkomme dem. Vi have Ret til at sige til de Herrer Politikere: Politiser saa meget I ville, 12 Maanedes om Aaret mindst, men nedlæg da Eders Embeder, thi Skolelærere embederne i Danmark ere aabenbart ikke henlagte til Forsørgelse for Politikere; de ere for dem, der virkelig ville opfylde Embedets Hverv og Forpligtelser. Jeg har efter ringe Egne ladet foretage nogle Undersøgelser om, hvad der egentlig efter Loven kræves, for at der kan gives Tilladelse til at holde en Hjælperlærer, men jeg maa indrømme, at Lovgivningen indeholder saare Lidt i den Retning. Denne Sag er nok nærmest afgjort ved Regjeringsbestemmelser, altsaa hvad man kalder ad administrativt Ve, og derfor kan jeg naturligvis heller ikke oplyse den i det Entelte, hvilket heller ikke væsentlig ligger for mig. Det forekommer mig, at Reglerne — jeg kan sige Praxis eller Sædvanen — i den Henseende have været meget strenge, saaledes at man ikke har kunnet faae Tilladelse til at holde en fast Medhjælper eller Hjælperlærer uden i midlertidige Sygdomstilfælde eller paa Grund af Alderdom, naar Vedkommende dog ikke var saa skrøbelig, at han jo kunde være Ansvarer for Skolegjerningen og vejlede den yngre Hjælperlærer. I Almindelighed har saaledes efter min Opfattelse Afgangen til at faae Tilladelse til at holde en stadig Medhjælper været temmelig snever, men jeg kan godt fortælle, at der kan være gjort Undtagelser herfra. Jeg tænker mig, at en Lærer i Forbindelse med sin Almueskole havde oprettet en eller anden privat Lærevdrætning, og da for at kunne vie denne noget af sin Arbejdskraft i Oplysningens Tjeneste havde faaet Tilladelse til at holde en Medhjælper. Man kan saaledes tænke sig, at Nogen har faaet